
REPREZENTAREA ROMANESCĂ A PARIZIENEI ÎN LITERATURA FRANCEZĂ DIN A DOUA JUMĂTATE A SECOLULUI AL XIX-LEA

Dumitru IRIMIA

Universitatea „Al. I. Cuza”, Iași

Lucrarea doamnei Elena Prus este rezultatul unei cercetări aprofundate care își are motivarea înaintea de toate în obiectul însuși al cercetării, reflectînd, în acest sens, modul specific de a fi al exegetei. Preocupată de fiecare dată de aflarea și folosirea tuturor căilor prin care interpretarea sa să ajungă pînă la stratul de adîncime al fenomenului luat în atenție, d-na Elena Prus nu putea să nu depășească limitele descrise de titlu. *Reprezentarea romanescă a Parizienei: mit și realitate* (Iași, Institutul European, 2006) rămîne, este adevărat, nucleul central al cercetării, dar, în ansamblu, exegeza dezvăluie un portret al Parizienei, printr-un demers interpretativ, extrem de riguros, în care realitatea social-istorică, irealitatea mitică (din mentalul colectiv) și irealitatea literară intercomunică în permanență.

Identificarea și dezvăluirea, prin interpretare, a acestui portret, complex prin multitudinea de ipostaze din care se constituie, au fost posibile, în primul rînd, datorită percepției de către exegetă a poziției specifice a personajului feminin în literatura franceză din jumătatea a doua a secolului al XIX-lea, pe de o parte, diferit de *Pariziana* lui Balzac, pe de alta, refuzînd condiția de personaj între alte personaje. Această recepție i-a impus, apoi, autoarei să-și înscrie cercetarea în perspectivă interdisciplinară.

În același timp, caracterul interdisciplinar al abordării s-a dovedit esențial în interpretarea dată pentru că d-na Elena Prus a așezat la baza exegezei sale, uneori explicit, de cele mai multe ori, implicit, un dialog sui generis între concepția lui Aristotel despre raportul istorie-artă și concepția lui Platon despre modul de așezare a ființei umane în lume.

Bibliografia subiectului i-a oferit autoarei puține puncte de sprijin, în legătură cu nucleul central al tezei sale, ceea ce i-a impus să-și construiască singură direcții în care să-și fructifice și dezvolte întemeierile teoretice și disponibilitățile analitice. Fascinată de personajul feminin care își asumase într-un fel rolul de a reprezenta Parisul modern și nedumerită că un asemenea subiect a fost abordat doar incidental, d-na Elena Prus a îmbinat, în lucrarea sa, cu inteligență analiza cu aprofundările teoretice în probleme privind raportul dintre lumea istorică și lumea semantică întemeiată prin limbaj artistic, narativitatea, teatralitatea, stilistica și poetica personajului etc. Pe acest temei, din multitudinea de trasături manifestate, parizianitatea și modernitatea i se revelă autoarei ca trasături definitorii în căutarea identității personajului feminin, în interiorul unui raport de consubstanțialitate guvernat de teatralitate; pariziana joacă în permanență un rol, integrîndu-se în spectacolul lumii pariziene și construindu-l. Interpretările în acest sens sînt exemplare, expresie a unei capacități analitice deosebite dublată de un simț artistic perfect controlat. Formularea, la prima vedere, paradoxală „*Esența parizienei se află în aparență.*” își găsește, îndreptățire totală, din această perspectivă. Dincolo de in-

terpretarea, în întregime nouă și cu consecvență temeinic argumentată, recunoaștem în susținerea acestei identități un raport de continuitate, implicit, cu interpretarea dată operei lui Marcel Proust, desfășurare a interpretării cu mai mulți ani în urmă, în teza sa de doctorat, altă lucrare de referință. În acest sens, din perspectiva *poeticii modalității, Pariziana*, ca tip specific, se situează, într-un mod aparte, între A FI și A PĂREA, iar tensiunea între cele două ipostaze, variabilă dar permanentă, este guvernată de o altă dimensiune a modalității, cea instituită de a vrea. Conștientă de așezarea ei între a fi și a părea, Pariziana vrea să fie așa cum pare, în altă formulare este fiind așa cum pare. Identitatea ei constă din căutarea afirmării unei identități, dependentă această afirmare de receptare, de strategiile de obținere a receptării dorite. Sesizînd această dinamică, extrem de complexă, d-na Elena Prus a putut vorbi, în definirea femeii pariziene, de o **metapo(i)etică a aparenței**, avînd în vedere deopotrivă lumea realului, a Parizienei din societatea franceză a jumătății a doua a secolului XIX, și din lumea semantică întemeiată de principalii scriitori francezi din aceeași perioadă. Mitul Parizienei se situează între cele două lumi, iar creativitatea definește deopotrivă ipostaza Parizienei din lumea social-istorică și ipostaza personajului literar - expresie, aceasta, a creativității scriitorului.

Originală în concepție și interpretare, riguroasă sub aspect științific, concisă și elegantă în exprimare, deschisă în sugestii, lucrarea elaborată de d-na Elena Prus este o contribuție de excepție în domeniul științelor umaniste, considerate în complementaritatea lor. Se constituie într-un model, din multiple puncte de vedere, și într-o provocare pentru înscrierea altor cercetări în aceeași perspectivă.